

*A hulladékgazdálkodással,
újrahasznosítással és szelektív
hulladékgyűjtéssel kapcsolatos
aktuális ismeretek és vélemények
Magyarországon*

Budapest, 2024. július

Vezetői összefoglaló

Tanulmányunkban a háztartási hulladék keletkezésének és kezelésének módozatait, valamint az ezekkel kapcsolatos véleményeket, attitűdöket vizsgáltuk. Legfontosabb megállapításaink a következők:

- Magyarországon az egy főre jutó megtermelt kommunális hulladék mennyisége alacsonyabb az EU-s átlagnál, és az elmúlt 15 évben mintegy 20 százalékkal csökkent ennek a mutatónak az értéke. A kommunális hulladék újrahasznosítási aránya egyharmados hazánkban, ez az érték jelentősen elmarad az egész Európai Unió 48 százalékos átlagos arányától.
- A hazai hulladékkezelés terén jelentős fejlődés történt az elmúlt évtizedekben. Az EU-csatlakozás évében még a települési hulladék 85 százaléka lerakásra került, addig mára már csak a hulladék fele kerül hulladéklerakókba. Ez az érték így is az EU átlag kétszerese.
- 2022-ben a közszolgáltatás keretében elszállított kommunális hulladék közel egyötöde volt elkülönítetten (szelektíven) gyűjtött hulladék. Az emelkedés e téren is folyamatos, de ennek oka kevésbé a szelektív hulladék mennyiség növekedésében, hanem inkább a hagyományosan gyűjtött hulladék mennyiségének csökkenésében keresendő.
- Felmérésünk eredménye szerint, korábbi kutatásainkhoz hasonlóan, három lehetséges említés alapján a hulladék termelését és kezelését tartották a legtöbben a legjelentősebb környezeti problémának (54 százalék).
- A kérdezettek 91 százaléka inkább egyetértett azzal az állítással, hogy túl sok hulladék keletkezik a világon. Azonban saját háztartása hulladéktermelését a kérdezettek kétharmada inkább nem tartja jelentősnek.
- A hulladék kezelésével kapcsolatban a válaszadóknak csak 16 százaléka vélekedik úgy, hogy nagyon tájékozott (1-5 osztályzatból 5-ös), és 54 százalék az aránya azoknak, akik inkább tájékozottak (4-es és 5-ös), egyharmaduk pedig 3-as osztályzatot adott. Az átlagindex 66 pont, ami a korábbiakhoz képest nőtt.
- Kutatásunk válaszolóinak túlnyomó többsége, saját elmondása szerint, igyekszik csökkenteni az általa termelt hulladékot, 85 százalékuk inkább egyetért azzal, hogy erőfeszítést tesz ennek érdekében. A legtöbben által említett hulladékcsökkentési mód a szelektív szemétygyűjtés.

- A kérdezettek harmada úgy gondolja, hogy körülbelül ugyanannyi hulladék keletkezik háztartásában, mint a környezetében élőkénél. Ugyanakkor jóval többen vannak, akik úgy látják, náluk kevesebb a hulladék, mint másoknál.
- Egynegyedük szerint az általuk vásárolt élelmiszernek legfeljebb tizede kerül a szemetesbe, további 15 százalékuk véli úgy, hogy az általa vásárolt élelmiszerből semennyi hulladék sem lesz. Magas azok aránya, akik nem tudtak válaszolni erre a kérdésre.
- A szelektív hulladékgyűjtés iránti elkötelezettséget jelzi, hogy a kérdezettek legnagyobb része ezt alkalmazza azért, hogy csökkentse háztartási hulladékát, a kutatásban vizsgált 8-ból átlagosan 4,8 olyan hulladéktípust neveztek meg, amit elkülönítetten kezelnek. A hulladékpiramis legfelső szintjét, a hulladéktermelés megelőzését a magyar lakosság jelentős része fontosnak tartja, válaszolóink közel háromnegyede, saját elmondása szerint, igyekszik csak annyit vásárolni, amennyire valóban szüksége van.
- Többségi vélemény, hogy a papírhulladék esetében leginkább megoldott a településeken a hulladék központi elszállítása, ezen kívül a kerti hulladékot és az egyéb műanyag hulladékot említette meg a kérdezettek legalább fele. A veszélyes hulladék és az elektromos hulladék központi elszállítása a legkevésbé megoldott, ezeket többnyire kijelölt lerakóhelyre kell szállítani, de az üveg kapcsán is ezt mondták legtöbben.
- Szintén többségi vélemény, hogy Magyarországon a háztartásokban keletkezett hulladéknak egy jelentős részét újrahasznosítják. Összességében a kérdezettek tudása megközelítően pontos, a válaszok átlaga 30 százalék volt.
- A háztartási hulladék környezeti szempontból fenntarthatóbb, szelektív kezelésének többletköltsége van. A kérdőívben felsorolt megoldások közül a legtöbben a többlet - költségek finanszírozását a szelektíven gyűjtött hulladék (papír, fém elektronikus hulladék) újrahasznosításból származó nyereségből fedeznék (47%). A válaszolók 14 százaléka 20-százaléknál nagyobb többletköltséget is hajlandó lenne fizetni a hulladékkezelésért, ha tudja, hogy ezáltal fenntarthatóbbá válik.

A jelen kutatási megbízás célja a környezeti fenntarthatóság kérdésének alapvető összefüggéseit, a kihívások és lehetőségek, új modellek és technológiák hazai percepcióját vizsgáló tanulmányok készítése.

A tanulmányok fókuszában a magyar társadalom különböző csoportjainak tudásszintje, attitűdjei, véleménye, aktivitási potenciálja áll.

A tanulmányok célja a kiválasztott témakörök társadalmi összefüggéseinek feldolgozása. Az elemzésekben a felmérési adatok feldolgozása és ismertetése mellett kitérünk az aktuális nemzetközi trendek és a témakört érintő más forrásokból elérhető tényadatok, statisztikák ismertetésére, értelmezésére.

A jelenlegi kutatás fő témaköre, a hulladékgazdálkodással, újrahasznosítással és a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos vélemények alakulása Magyarországon.

I. A hulladékgazdálkodás és szelektív hulladékgyűjtés trendjei Magyarországon és az Európai Unióban

Az elérhető legfrissebb adatok szerint a 2022-es év adatai alapján Magyarországon az egy főre jutó települési hulladéktermelés 406 (2020-ban 364, 2021-ben 416) kilogramm volt. Ez az érték jelentősen alacsonyabb az Európai Unió átlagánál, amely ugyanezen évben 513 (2020-ban 505 kg) kilogramm/fő volt. Az EU tagállamai közül csupán Svédország, Észtország, Románia és Lengyelország produkált alacsonyabb egy főre eső hulladéktermelési értéket.

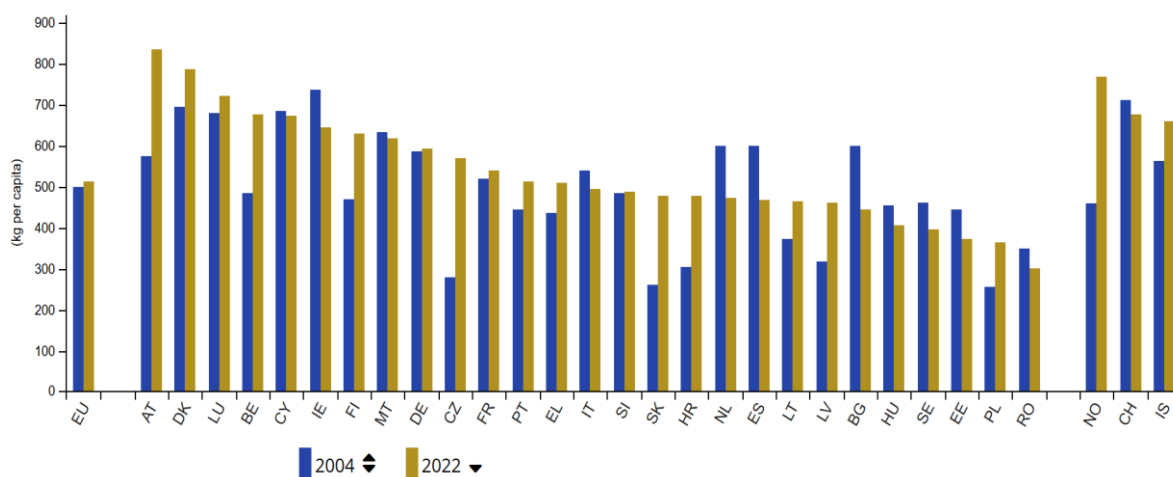
Az időbeli trendek vizsgálata során megállapítható, hogy az EU egészében az egy főre jutó települési hulladéktermelés az elmúlt 15 évben stagnált, míg Magyarországon ugyanez idő alatt több mint 20 százalékos csökkenés volt megfigyelhető.¹ Érdekesség, hogy tényleges stagnálás mindössze egy országban volt, 11 tagállamban volt megfigyelhető csökkenés, míg 15-ben növekedés, elsősorban a gazdagabb országokban. A legnagyobb arányú csökkenés pedig Bulgáriában volt.

A települési szilárd hulladék (MSW) a globális hulladéktermelés becsült 10 százalékát teszi ki. Az országok közötti eltérések a települési szilárd hulladék mennyiségében összefüggésben állnak a fogyasztási szokások, a gazdasági fejlettség, valamint a hulladékgyűjtési és -kezelési infrastruktúra változatosságával. További eltérést jelent, hogy egyes országokban a kereskedelmi és intézményi hulladékot a települési szilárd hulladékkal együtt gyűjtik és kezelik, míg máshol elkülönített rendszerek működnek.

A települési hulladéktermelés és a gazdasági fejlettség közötti összefüggés az EU-ban szorosnak mondható, azonban vannak arra utaló jelek, hogy ez a kapcsolat gyengül.² Ezt a tendenciát az EU hatékony hulladékpolitikájának és az új tagállamok felzárkózásának tulajdonítják. A tanulmány adatai alapján megállapítható, hogy az oksági kapcsolat irányának meghatározására irányuló elemzések nem vezettek egyértelmű eredményre, továbbá a gazdasági válságok befolyásolhatják az összefüggés erősségét.

¹ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics

² Mazzanti, M & Zoboli, R (2009) Municipal waste Kuznets curves: Evidence on socio-economic drivers and policy effectiveness from the EU. In: Environmental Resource Economics 44: 203–230.

1. ábra Az egy főre jutó települési hulladékkibocsátás az EU országokban (kg/fő)³

A hulladéktermelés csökkenése több fázisban történt Magyarországon 1995 óta: az első jelentősebb esés a 90-es évek végén történt, majd 2008-2011 között – a gazdasági válsággal összefüggésben – egy újabb, még nagyobb csökkenés következett be, melynek eredményeként 400 kg alá csökkent az egyfőre jutó települési hulladékkibocsátási mutató értéke. 2020-ban is történt egy (időleges) számottevő mértékű csökkenés, melyben a koronavírus járvány kitörése, és az ehhez kapcsolódó gazdasági visszaesés játszhatott szerepet, hiszen ezt követően 2022-re nőtt valamelyest és ismét 400 kg fölé került a mutató. A teljes Európai Unió tekintetében jóval kisebb mértékű időbeli ingadozás látható a mutatóban, a 90-es évekbeli növekedést követően, több mint 20 éve, az 500 kg-os érték környékén stagnál.

Az említett jelenség hátterében az állhat, hogy a jelentős gazdasági növekedésből fakadó, potenciálisan emelkedő hulladéktermelési tendenciát ellensúlyozza a körkörös gazdasági modell térnyerése, valamint a hulladék termelésének csökkentését célzó szempontok fokozódó előtérbe kerülése az európai gazdasági és társadalmi döntéshozatalban.

Noha Magyarországon a hulladéktermelés relatíve alacsony szintje környezeti szempontból kifejezetten kedvező, ugyanakkor ez az eredmény feltehetőleg inkább az ország relatíve alacsony gazdasági fejlettségével hozható összefüggésbe, mintsem a környezettudatosság és a környezeti fenntarthatóság magas szintjével.

³ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics

Az elmúlt több mint negyedszázadban jelentősen nőtt az újrahasznosított hulladék aránya az EU-ban megtermelt összes kommunális hulladékon belül. Ez különösen igaz az anyagában történő újrahasznosításra (*material recycling*), és a komposztálásra (*composting*), 1995-höz viszonyítva 2022-re mindkettőnek közel kétszeresére nőtt a mennyisége. Ugyanakkor az égetéses megsemmisítés (*incineration*) aránya is jelentősen emelkedett, ezzel szemben a hulladéklerakón történő elhelyezés (*landfill*) erősen visszaszorulóban van, 59 százalékkal csökkent a lerakókban elhelyezett egy főre jutó kommunális hulladék mennyisége 1995 óta.⁴

A 2008/98/EK európai parlament és tanácsi irányelv (a továbbiakban: HKI) alapján a tagállamoknak elkülönített hulladékgyűjtési rendszert kellett felállítaniuk legalább a papír, a fém, a műanyag és az üveg esetében. A HKI módosításával az összes (tehát a módosított definíció szerinti) települési hulladék újrahasználatra való előkészítésére és újrafeldolgozására vonatkozóan új célértékek kerültek rögzítésre. Új számítási módszertant vezettek be, Magyarországon nagyságrendileg 37 százalék újrafeldolgozás történt 2018-ban települési hulladék tekintetében, ez az érték az eddigi maximum⁵, ugyanis 2020-ban és 2022-ben 33, míg 2021-ben 35 százalék volt⁶ az anyagában hasznosított hulladék aránya.⁷ Az Európai Unióban 2022-ben a települési hulladék 48 százaléka került újrahasznosításra anyagában, vagy komposztálás útján. Magyarországon az újrahasznosítási arány 20 százalékponttal van a 2025-ös célérték (55 százalék) alatt, amely ekkorra derogációval (mely feltételeknek Magyarország megfelel) is 50 százalékot kell, hogy kitegyen. Ugyanakkor ezen a téren is jelentős változás történt hazánkban az elmúlt évtizedekben, hiszen az EU-csatlakozás évében még a települési hulladék 85 százaléka lerakásra került, és csupán 12 százalékot hasznosítottak újra, addig a hulladék valamivel több mint a fele került csak hulladéklerakókba 2020-ban. Ugyanakkor ez utóbbi arány továbbra is igen messze van az EP által 2035-re kitűzött 10 százalékos célértéktől, és kétszerese az EU átlagnak. Kelet- és DélEurópában, pl. Máltán, Montenegróban és Görögországban 400 kilogramm/fő feletti volt az egy főre jutó deponált települési hulladék mennyisége. Ugyanez az érték Svédországban, Finnországban és Belgiumban 5

⁴ [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics#Municipal_waste_treatment)

[explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics#Municipal_waste_treatment](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics#Municipal_waste_treatment)

⁵ <https://cdn.kormany.hu/uploads/document/9/92/921/921c2f798773d4336ee3f45884a662d3018bb3d7.pdf>

⁶ <https://www.vg.hu/zoldgazdasag/2024/02/itt-egy-lista-amelyen-egyre-lejjebb-csuszik-magyarorszag>

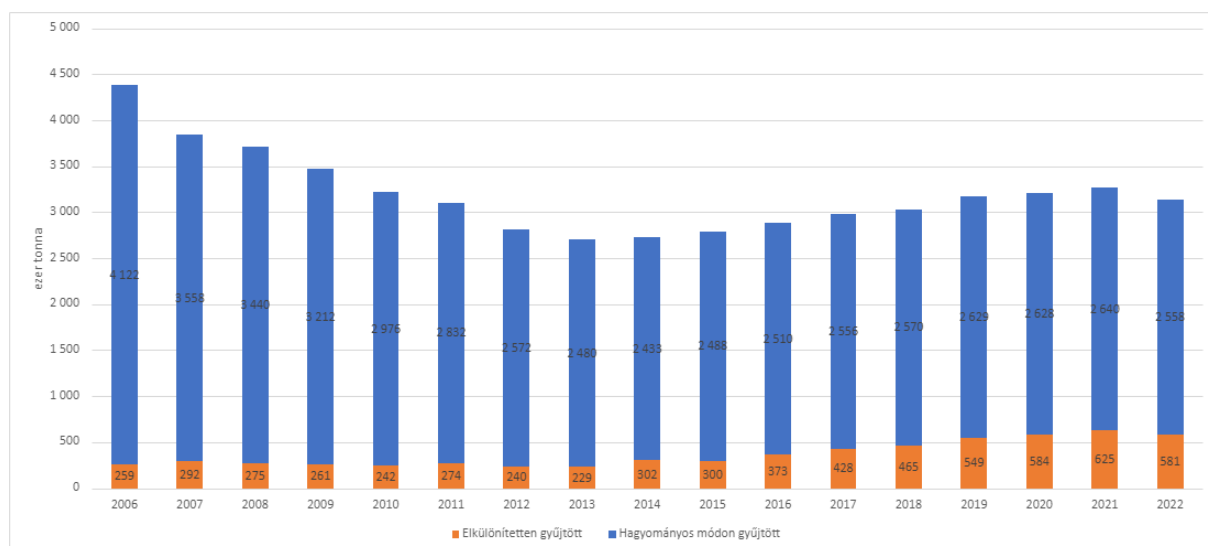
⁷ <https://ksh.hu/s/kiadvanyok/fenntarthato-fejlodes-indikatorai-2023/3-29>

kilogramm/főnél kevesebb, (a nem EU tag) Svájcban pedig már megszűnt a lerakás, mint hulladékkezelési eljárás alkalmazása.

A Visegrádi Négyek (V4) országai közül Magyarország hosszú időn keresztül vezető szerepet töltött be a települési hulladék újrahasznosítási arányát tekintve. Az újrahasznosított hulladék aránya az összes kommunális hulladékhoz viszonyítva mindegyik V4-es országban jelentős növekedést mutatott az időbeli trendek alapján, kisebb-nagyobb ingadozásokkal. Szlovákia kezdetben jelentős lemaradásban volt a többi három országhoz képest, azonban az elmúlt években ez a különbség csökkent, és 2020-ra Magyarország a negyedik helyre került, míg Szlovákia utolérte, sőt meghaladta a többi országot, immár 40 százalék feletti újrahasznosítási aránnyal.

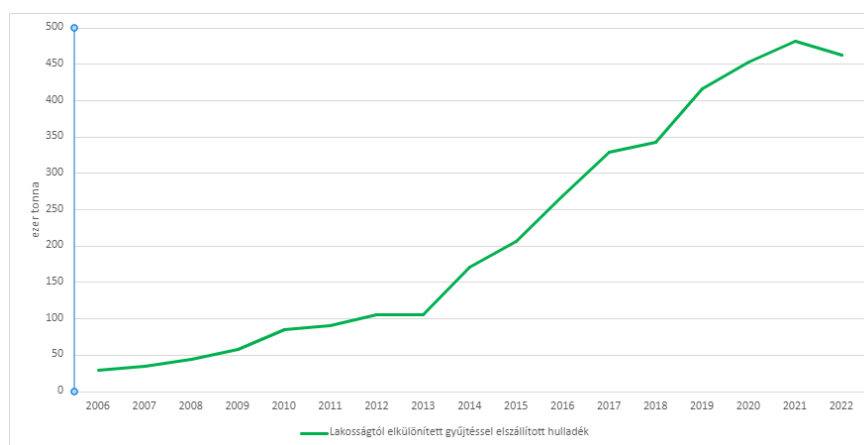
A települési hulladék újrahasznosításának sikeressége nemcsak a megfelelő feldolgozási kapacitások meglétén múlik, hanem a szelektív hulladékgyűjtés hatékonyságán is. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2022-es adatai szerint a közszolgáltatás keretében elszállított kommunális hulladék 19 százaléka származott szelektív gyűjtésből. Ez az arány jelentős növekedést jelent a 2006-os 5 százalékoshoz képest, és folyamatos emelkedést mutat. Az emelkedés hátterében azonban inkább a hagyományosan gyűjtött hulladék mennyiségének csökkenése áll, mintsem a szelektíven gyűjtött hulladék mennyiségének növekedése.

A KSH 2022. évi adatai alapján Magyarországon a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladék mennyisége 2006-tól kezdődően egy 2013-ig tartó jelentősebb csökkenés, majd 2021-ig egy enyhe növekvő tendenciát mutatott. Mely trend 2022-ben ismét megfordult, és csökkenni kezdett, a 2019-es (a covid járvány kezdete előtti évben tapasztalt) szinthez tért vissza. Míg 2021-ban a hagyományos hulladékgyűjtés 2640 ezer tonnát tett ki, addig ez az érték 2022-re 2558 ezer tonnára redukálódott, ennél alacsonyabb érték csak 2014-ben (2433 ezer tonna) volt. Hasonlóképpen, az elkülönített hulladék mennyisége is 2013-ig minimálisan csökkent (a minimuma 229 ezer tonna volt), majd ezt követően fokozatosan nőtt 2021-ig, ekkor 625 ezer tonnát tett ki, amely érték 2022-re 581 ezer tonnára csökkent.

2. ábra A közszolgáltatás keretében elszállított települési hulladék mennyisége (ezer tonna, 2006-2022)⁸

Az összes elkülönítetten gyűjtött hulladék egyre nagyobb részét teszi ki a lakosságtól ilyen módon gyűjtött hulladék, melynek aránya a 2006-os 11 százalékról 2022-re 80 százalékra nőtt). Mennyisége 2006-tól 2021-ig (482 ezer tonna) folyamatosan nőtt, majd 2022-re kismértékben ez is visszaesett, de a 2020-as szintet ez a 463 ezer tonnás érték már meghaladta. A lakosságtól elszállított hagyományos hulladék mennyisége a majd 3000 tonnás 2006-os értékről 2013-ig erősen csökkent, ezt követően tíz éven át tulajdonképpen 2000 tonna környékén stagnált, épp ettől az évtől datálható a lakossági elkülönített hulladékszállítás mennyiségének 2021-ig tartó gyors növekedési trendje.

3. ábra A lakosságtól elkülönítetten gyűjtött települési hulladék mennyisége (ezer tonna, 2006-2022)⁹

⁸ https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0064.html

⁹ https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0064.html

A hulladékgazdálkodás elsődleges célkitűzései – a hulladéktermelés minimalizálása, a hulladék veszélyességének csökkentése és a hulladékhasznosítás maximalizálása – közül az utóbbi területén további fejlesztésekre van szükség.

Az egyéni erőfeszítések szintén kulcsfontosságúak mind a megtermelt hulladék mennyiségének csökkentése, mind pedig annak újrahasznosíthatósága szempontjából. Az Eurobarométer 2021 tavaszi, klímaváltozásról szóló felmérése alapján a magyarok közel kétharmada (63 százaléka) nyilatkozott úgy, hogy aktívan törekszik a hulladékcsökkentésre és rendszeresen szelektíven gyűjti a hulladékot. Ez a leggyakoribb egyéni szintű fellépés a klímaváltozás ellen, a második leggyakoribb pedig szintén a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódik: 55 százalék próbálja csökkenteni az eldobható termékek használatát. Fontos megjegyezni azonban, hogy mindkét arány elmarad az EU átlagától (75% illetve 59%).¹⁰ Az Európai Unióban csupán négy országban volt alacsonyabb azok aránya, akik aktívan törekednek a hulladékcsökkentésre és szelektív gyűjtésre (Lengyelország: 60%, Lettország: 59%, Románia: 38%, Bulgária: 31%). A másik két V4-es országban, Szlovákiában 76%, Csehországban pedig 88% ez az arány.¹¹

A továbbiakban a Forsense kutatási eredményeit ismertetjük a háztartási hulladék kezelésével kapcsolatos véleményekre, attitűdökre vonatkozóan, 2024-es, felnőtt magyar lakossági adatok alapján. A kutatás része a fenntarthatósággal kapcsolatos kutatássorozatunknak. A kutatás kérdőívének kérdései a hulladéktermelés, mint probléma azonosítására, a hulladékszétválasztással kapcsolatos egyéni gyakorlatokra és a hulladékkezeléssel kapcsolatos ismeretekre, véleményekre vonatkoztak.

¹⁰ Forrás: <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=75854>

¹¹ Forrás: <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=75838>

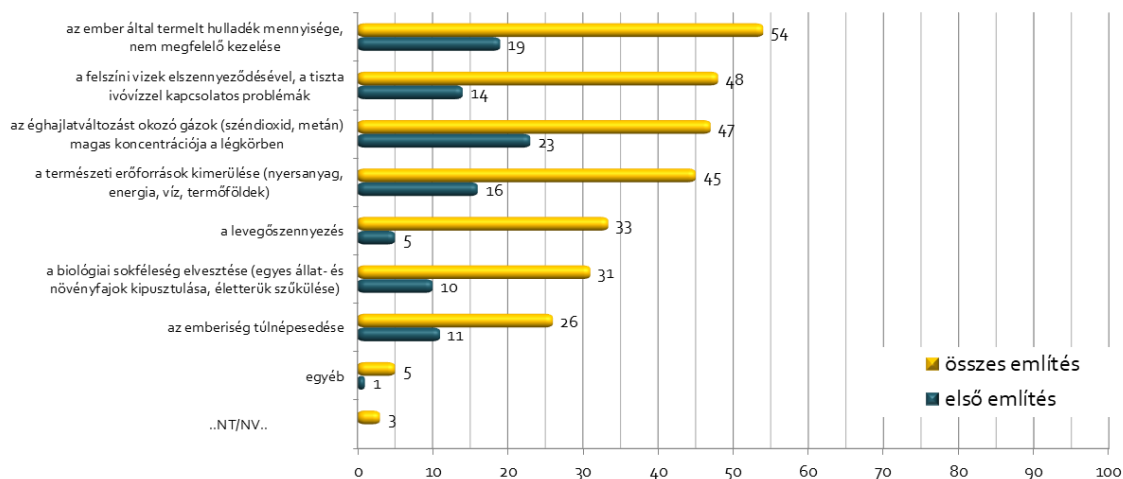
II. A kérdőíves adatfelvétel eredményei

Környezeti problémák

A hulladék termelése és kezelése jelentős kihívás, felmérésünk során a kérdezettek ötöde ezt tartotta a legjelentősebb környezeti problémának, első említések alapján a második, három említés alapján pedig egyértelműen ezt tartják a legfontosabb környezetet fenyegető veszélyforrásnak (54 százalék). A hulladéktermelés mennyiségét főként a nagyvárosokban élők, az idősek és a jobb anyagi helyzetűek látják jelentős problémának.

A környezettel kapcsolatos legjelentősebb problémák között, a hulladék mennyiségét az első említéseknel megelőzi az éghajlatváltozást okozó gázok mennyisége. Három választás alapján a hulladékprobléma említésének aránya csökkent a korábbi kutatásainkhoz képest, 2021-ben még 62 százalékos volt az említési arány. E mellett az éghajlatváltozás, vízszennyezés és a természeti erőforrások kimerülése jelentik továbbra is a legfontosabb kihívást az embereknek, a válaszadók valamivel kevesebb mint fele említette ezeket három lehetőség közül.

Mit tart a környezettel kapcsolatos legégetőbb problémának? Mit tart a másodiknak? A harmadiknak?

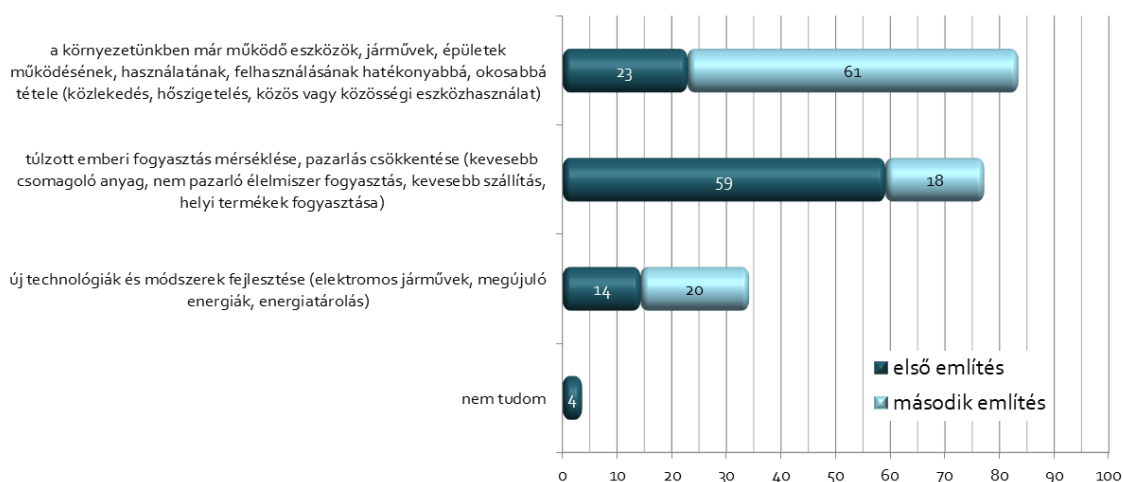
4. ábra Mit tart a környezettel kapcsolatos legégetőbb problémának? (említések százalékban)

A hulladéktermelés kérdéskörének fontosságából is következik, hogy legtöbben a környezet megóvása szempontjából a legfontosabb tennivalónak a túlzott fogyasztás mérséklését, a pazarlás csökkentését vélik. Három opcióból ezt választotta elsőre a kérdezettek hattizede,

kiemelkedő mértékben a nők és a diplomások, de minden szocio-demográfiai csoportban ezt emelték ki legtöbben. Azok körében, akik elsősre a hulladék mennyiségét jelölték meg legfontosabb problémaként 74 százalékban választották a túlzott fogyasztás csökkentését, míg akik az első három között említették a hulladék mennyiségét, 83 százalékban ezt az utóbbi megoldást preferálják két válasz alapján.

A tipikus második választásnak ebben a kérdésben a környezetünkben már működő eszközök hatékonyabbá tétele bizonyult, ezt az opciót a második választásnál szintén közel hattized választotta. Mindkét megoldást összességében a válaszolók négyötöde mondta. Két válasz alapján a harmadik opciónak (új technológiai fejlesztés) pedig egyharmados a válaszaránya.

A következő három szempont közül melyiket tartja legfontosabbnak környezetünk megóvása és a fenntarthatóság szempontjából?
Melyiket tartja a 2. legfontosabbnak?

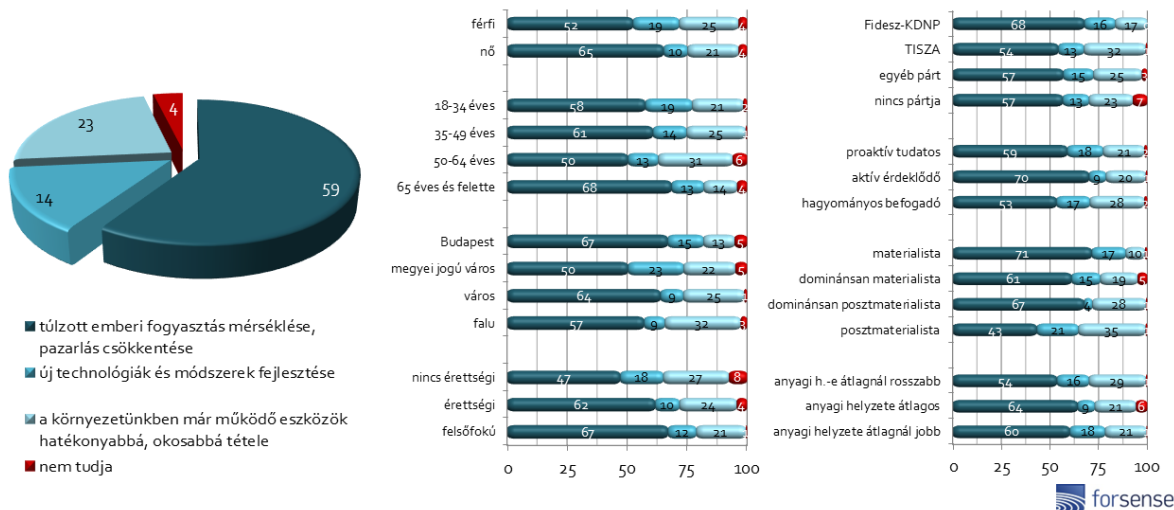

5. ábra A következő három szempont közül melyiket tartja legfontosabbnak környezetünk megóvása és a fenntarthatóság szempontjából? (válaszok százalékban)

A szocio-demográfiai, társadalmi-gazdasági háttér jelentősen befolyásolja ezt a kérdést, a 3 opció választása összefügg a nemmel, az életkorral, végzettséggel és a lakóhellyel. A túlzott pazarlás csökkentését nagyobb mértékben preferálják (az első válasz alapján kétharmados arányban) a többi lehetőséghez képest a nők, az idősek, a diplomások és a budapestiek. De a kérdés megítélése összefügg a párt- és értékválasztással, valamint a médiafogyasztással is¹².

¹² R. Inglehart által kidolgozott **értékpreferencia vagy értékindex** négy kategóriába sorolja a válaszadókat, a szerint, hogy tisztán materialisták, tisztán posztmaterialisták, vagy a kettőnek valamilyen kombinációja jellemző rájuk. Az Inglehart-féle értékindex háttérében több konkrét cél fontosságának a megítélése húzódik. Arra a kérdésre, hogy mi legyen az ország célja a következő évtizedben, a felkínált négy lehetőség közül kettő reprezentálja a materiális, másik kettő pedig a posztmateriális értékeket. Minden válaszadó legfeljebb két célt jelölhetett meg, és az első választás tekinthető dominánsnak (a következők közül: rend megőrzése, áremelkedés elleni küzdelem, több beleszólás a kormányok döntésébe, és a szólásszabadság).

A következő három szempont közül melyiket tartja legfontosabbnak környezetünk megóvása és a fenntarthatóság szempontjából?

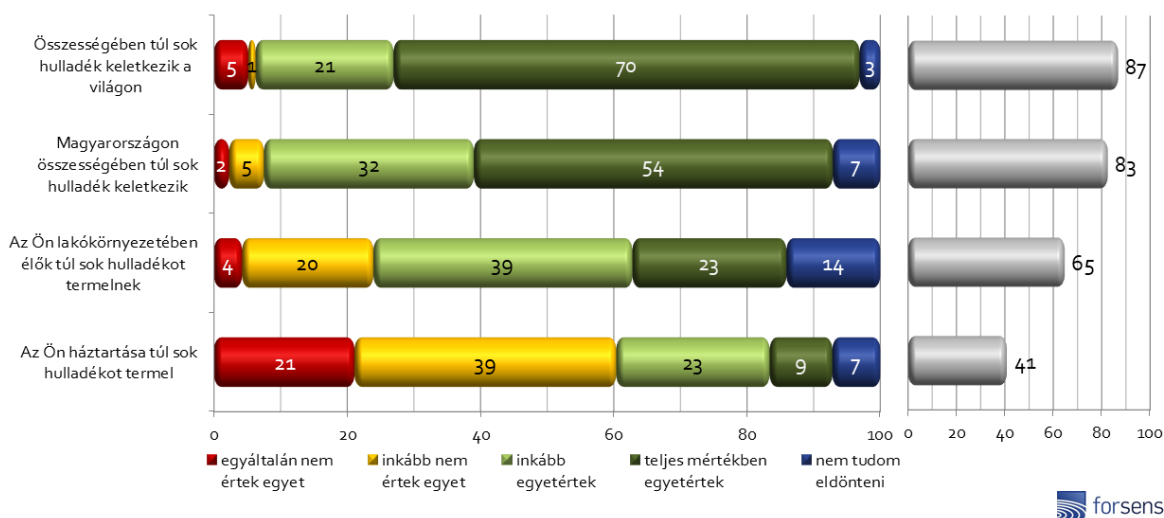
6. ábra A következő három szempont közül melyiket tartja legfontosabbnak környezetünk megóvása és a fenntarthatóság szempontjából? (az első válaszok százalékában)

A hulladék keletkezésével, kezelésével kapcsolatos vélemények, attitűdök

A kérdezettek 70 százaléka teljes mértékben egyetértett azzal az állítással, hogy túl sok hulladék keletkezik a világon. Azonban – akárcsak korábbi, hasonló témájú kutatásainkban – a hulladékkérdést a többség távoli, „külső” problémának tartja: a világ hulladéktermeléséhez képest már kevesebben gondolják jelentős problémának Magyarország hulladéktermelését. Igaz, hogy a teljes mértékben egyetértők aránya a 2021-es 46 százalékról 2024-re 58 százalékra emelkedett. Ennél is kevesebben tartják soknak a közvetlen környezetük hulladéktermelését, amely érték azért szintén emelkedett, a 2021-ben mért 17 százalék után 2024-ben már 27 százalék volt). Saját háztartása hulladéktermelését pedig már a kérdezettek kétharmada nem tartja túlzottan jelentősnek (hasonlóan 2021-hez, 9 százalékért teljesen egyet azzal, hogy ők sok hulladékot termelnek).

A **médiafogyasztási szokások** mérése során a válaszadók megadták, hogy mely tájékoztató forrásokat használják elsősorban, és összesen három választ adhattak arra a kérdésre, hogy milyen hírforrásokból tájékozódnak leggyakrabban a világ dolgairól, az őket érdeklő témákkal, hírekkel kapcsolatban. A válaszokat összevontuk: 1. A hagyományos befogadónak elnevezett csoport hagyományos médiumokat említett első helyen (tévé, rádió, nyomtatott sajtó) 2. Az aktív érdeklődők elsősorban az interneten keresnek információt, online hírportálokon tájékozódnak., 3. A proaktív tudatos csoportba az elsődlegesen a közösségi médiát említők, aktívan használók, illetve a YouTube vagy podcast csatornákat, vagy bloggereket követők kerültek.

Kérem, a következő állítások mindegyikéről mondja meg, hogy mennyire ért vele egyet!

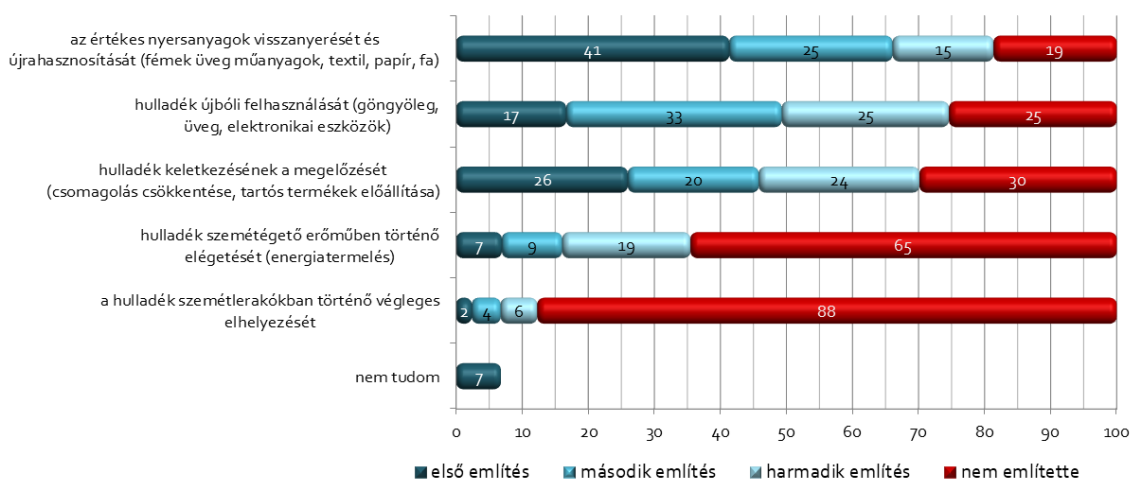

7. ábra Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

A hulladékpiramis¹³ öt lépcsője közül, annak legfelső három szintjén a környezeti szempontból legjobb megoldások találhatók: a keletkező hulladék csökkentése, a hulladék újbóli felhasználása, illetve az anyagában történő újrahasznosítás. Öt opcióból ezt a hármat választotta a legtöbb kérdezett első helyen, illetve három említés alapján, mint legjobb megoldást a kommunális hulladék keletkezésére és kezelésére. Az égetést, de főleg a lerakóban elhelyezést még három említés alapján is csak a kérdezettek kisebb része tartotta jó megoldásnak (35%, illetve 12%). Az első említés alapján egyébként az újrahasznosítás áll az első helyen, míg a megelőzés a másodikon, az újbóli felhasználás pedig a harmadikon.

¹³ A hulladékpiramis, vagy más néven a hulladékhierarchia EU-s értelmezéséről ld. az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelvét (2008. november 19.) a hulladékokról, 4. cikk (1) bekezdés.

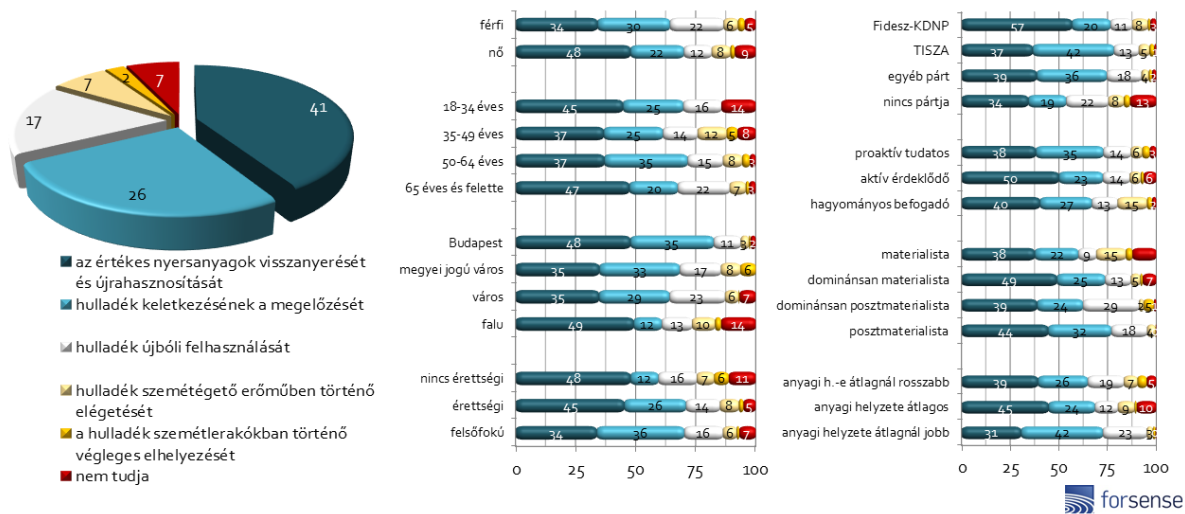
A hosszútávú fenntarthatóság szempontjából az öt módszer közül, melyiket tartja Ön a legjobbnak? A második legjobbnak? A harmadik legjobbnak?

8. ábra A hosszútávú fenntarthatóság szempontjából melyiket tartja Ön a legjobbnak? (válaszok százalékban)

Ahogy azt korábbi kutatásunkban is tapasztaltuk, az újrahasznosítás három említés alapján megelőzi az újbóli felhasználást és az így harmadik helyre kerülő megelőzést is. Igaz, hogy a használt termékek energiabefektetés nélküli újból felhasználása környezeti szempontból és a hulladékpiramis elmélet alapján egyaránt kedvezőbb megoldás, mint az újrahasznosítás, a válaszolók által is tapasztalt gyakorlatban azonban az újrafelhasználásnak számos termék esetében gyakorlati vagy a kialakulóban lévő körforgásos gazdaság mai stádiumában szemléletbeli és üzleti akadályai is vannak. Az újrahasznosítás mellett kiállók aránya minden társadalmi csoportban magas. A megelőzés hangsúlyosabb a nagyvárosiak, diplomások és a férfiak között, valamint a magukat az átlagnál jobb anyagi helyzetűnek gondolók körében. Az újrafelhasználás választása a városiak, férfiak és az idősebbek körében jellemzőbb.

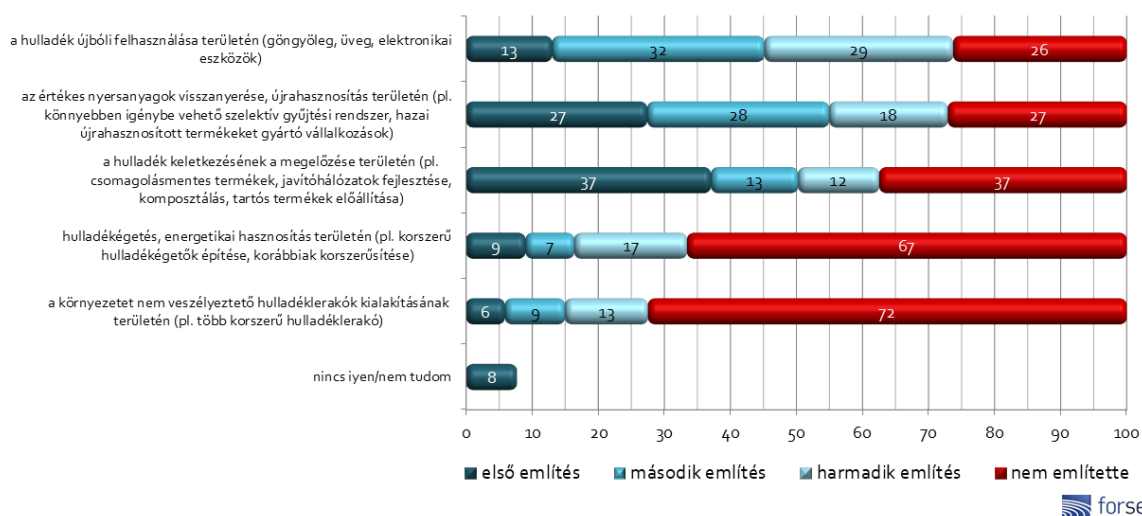
A hosszútávú fenntarthatóság szempontjából az öt módszer közül, melyiket tartja Ön a legjobbnak?

9. ábra A hosszútávú fenntarthatóság szempontjából melyiket tartja Ön a legjobbnak? (első említés százalékban)

Ugyanezeket a szempontokat jelölték meg a válaszadók első három helyen akkor is, amikor arra kérdeztünk rá, hogy mely területeken lenne szükség a legnagyobb fejlődésre a hulladékprobléma megoldásához. Csakúgy, mint a korábbi kutatásainkban legtöbbször a hulladék keletkezésének megelőzését jelölték meg első helyen olyan területként, ahol a legnagyobb fejlesztésre lenne szükség, vagyis a válaszadók közel 40 százaléka ezt tartja a legfontosabbnak. Három említés alapján ugyanakkor a hulladék újbóli felhasználásának fejlesztését emelték ki legjobban a válaszolók, míg hasonlóan magas, összességében 73 százalékos említési aránnyal az újrahasznosítás területe került a második helyre.

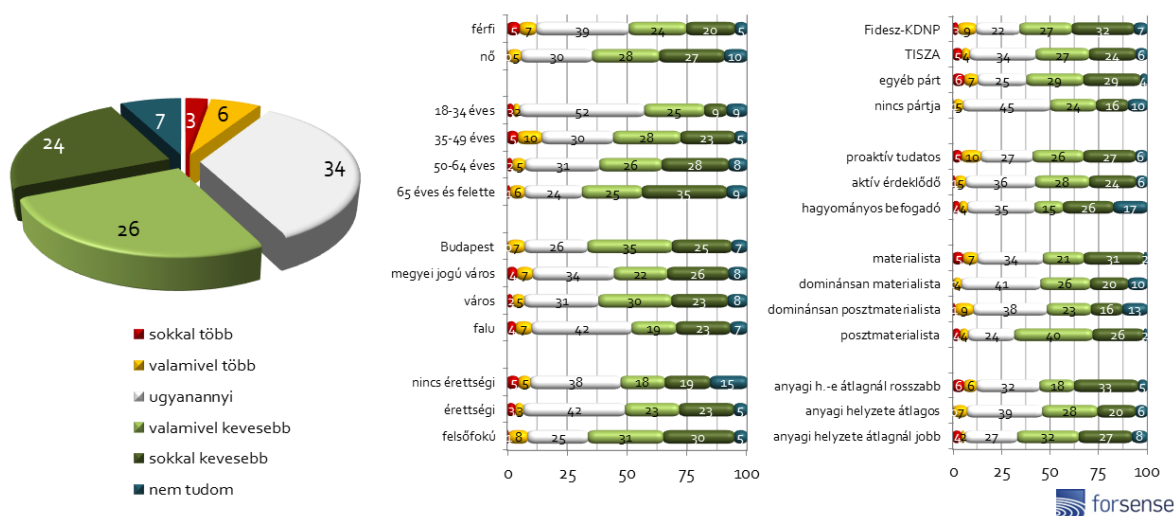
**Ön szerint az alábbiak közül melyik területen van szükség a legnagyobb fejlődésre, előre lépésre a hulladékprobléma megoldásához?
A második legnagyobb fejlődésre, előre lépésre? A harmadik?**

10. ábra Mely területen van szükség a legnagyobb fejlődésre? (válaszok százalékban)

A kérdezettek harmada úgy gondolja, hogy körülbelül ugyanannyi hulladék keletkezik háztartásában, mint a környezetében élőkénél. Ugyanakkor a válaszolók fele úgy látja, hogy kevesebb a hulladékot termel mint a környezetében élők. A válaszokat döntően a kérdezettek önképe határozza meg, így szocio-demográfiai helyzettől (és egyúttal a keletkezett hulladék nagyságától) függetlenül a legtöbben úgy gondolják, hogy az ő háztartásukban kevesebb hulladék keletkezik, mint máshol. Ugyanakkor a fővárosban élők, az idősek, a jobb anyagi helyzetűek, a nők és a diplomások nagyobb arányban gondolják úgy, hogy náluk kevesebb hulladék keletkezik, mint a környezetükben élőkénél.

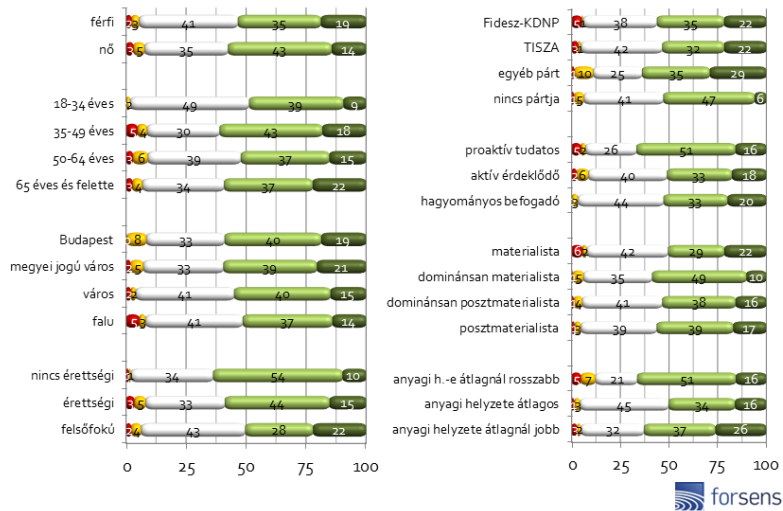
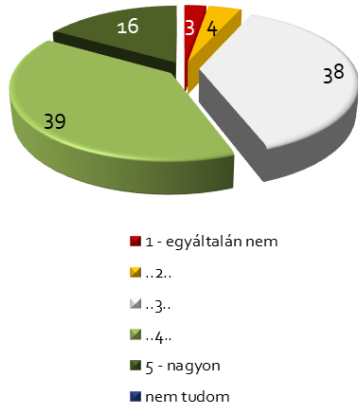
Az Önök háztartásában keletkező szemét Ön szerint a környékén lakóknál keletkező hulladéknál ...?

11. ábra Az Önök háztartásában keletkező szemét mennyi a környékén lakóknál keletkezőhöz képest? (válaszok százalékban)

A válaszadóknak csak 16 százaléka tartja magát nagyon tájékozottnak a háztartási hulladék kezelésével kapcsolatban, és 54 százalék pedig valamennyire tájékozott. A legtöbben hármas osztályzatot adtak, a válaszok átlagából képzett index pedig 66 pont lett, ami enyhe emelkedést jelent a korábbi kutatásainkhoz képest. A válaszok eloszlása különbözik az egyes társadalmi csoportokban, de a válaszokból képzett index lényegében megegyezik minden csoport esetében. A jó anyagi helyzetűek, az idősebbek és a diplomások tartják leginkább nagyon tájékozottnak magukat.

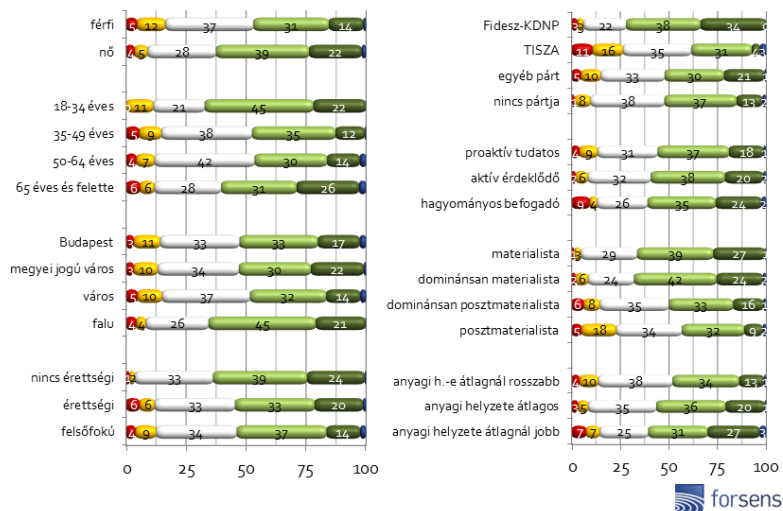
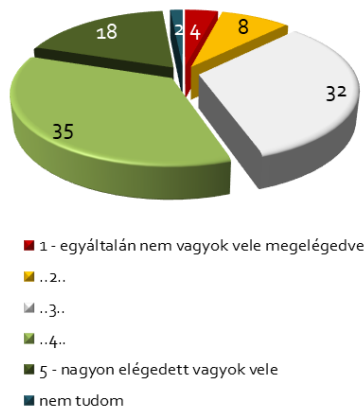
Mennyire érzi magát tájékozottnak a háztartásokban keletkezett hulladék kezelésével kapcsolatban?

12. ábra Mennyire érzi magát tájékozottnak a háztartásokban keletkezett hulladék kezelésével kapcsolatban? (válaszok százalékban)

A településük hulladékkezelésével a kérdezettek fele elégedett vagy nagyon elégedett, ennél jóval kevesebben, összeségében 12 százalék mondható elégedetlennek. Sokan adtak ugyanakkor 3-as osztályzatot, ami a helyi hulladékkezelés közepes értékelése mellett sokak esetében érdektelenségre, rejtett véleménynélküliségre is utalhat.

Összeségében mennyire elégedett a hulladék kezelésével az Ön településén?

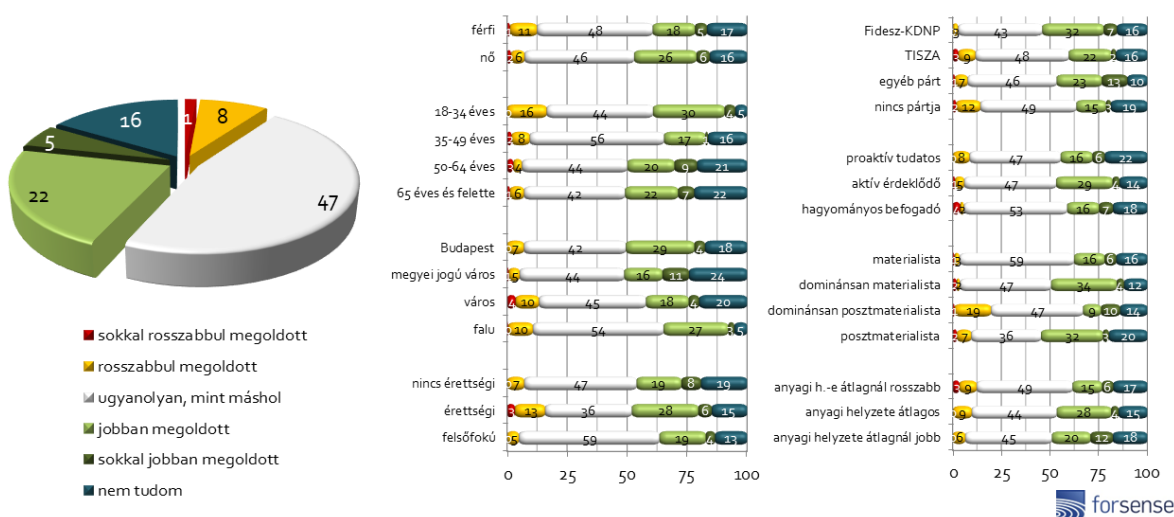

13. ábra Összeségében mennyire elégedett a hulladék kezelésével az Ön településén? (válasz százalék és 0-100-as skálán)

A válaszokból képzett indexpontszámok alapján az egyes szocio-demográfiai csoportok véleményében csak kisebb különbségek láthatóak. A nők, a fiatalok és az idősebbek (35 év alattiak és 65 felettiek), az alacsonyabb végzettségűek, illetve a szubjektíve jobb anyagi helyzetűek elégedettebbek a hulladékkezelés megoldásával a lakóhelyen.

A kérdezettek mintegy fele úgy látja, hogy településén ugyanúgy megoldott a hulladék kezelése, mint más, hasonló településen. Ugyanakkor minden csoportban jelentős, többnyire 10 százalékot meghaladó azok aránya, akik nem tudtak válaszolni erre a kérdésre. Ha figyelembe vesszük, hogy a kérdezettek alig több mint fele tartja magát inkább tájékozottnak a háztartási hulladék kezelésével kapcsolatban, akkor feltételezhetjük, hogy a kérdésre adott osztályzatok nem csupán a hulladékkezeléssel kapcsolatos véleményeket tükrözik, hanem a lakóhelyi önkormányzatok munkájával való elégedettséget is. A kérdezettek több mint egynegyede szerint a településén a hulladék kezelése jobban megoldott, mint más hasonló településen, és csak 9 százalékuk látja úgy, hogy a helyzet rosszabb. A fővárosiak, nők, érettségizettek és a fiatalok nagyobb arányban gondolják jobbnak a saját településük helyzetét, mint a többi csoport.

Az ismeretei alapján más hasonló településekhez viszonyítva a hulladék kezelése az Ön településén ...?

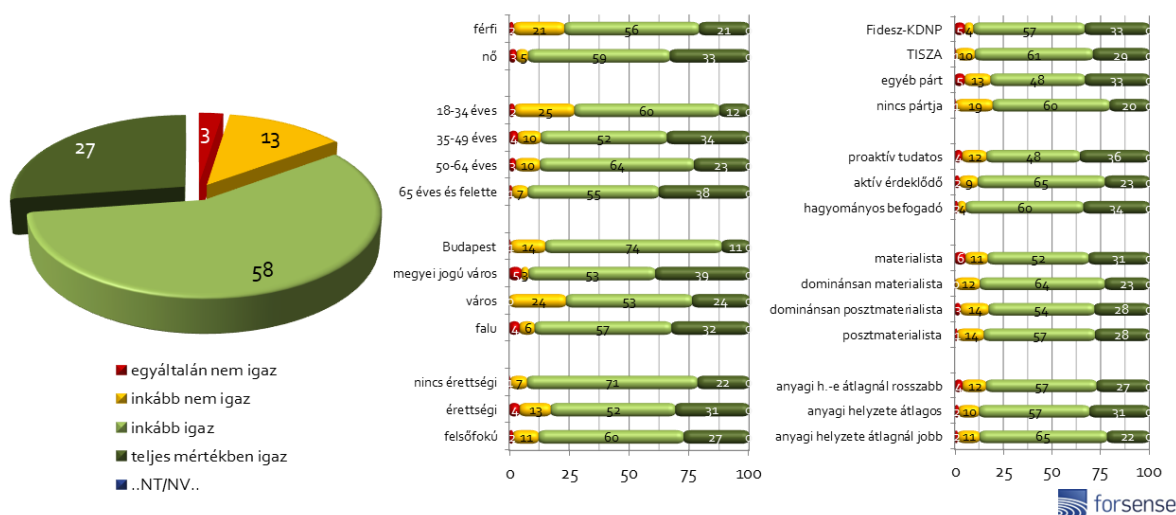

14. ábra A más hasonló településekhez viszonyítva milyen a hulladék kezelése az Ön településén? (válaszok százalékban)

A kérdezettek jelentős többsége – elmondása szerint – igyekszik csökkenteni az általa termelt hulladékot, több mint egynegyedük pedig teljes mértékben egyetértett azzal, hogy

erőfeszítéseket tesz hulladéktermelése mérséklésére. Mindössze 16 százalékuk vélte úgy, hogy ezért keveset, vagy semmit sem tesz. A nők, a megyei jogú városiak, a 65 év felettek értenek leginkább teljes mértékben egyet azzal, hogy ők aktívan tesznek lépéseket a hulladékcsökkentésért (a fiatalokra, a férfiakra és a városiakra igaz az ezzel ellentétes gyakorlat). A kérdésre adott válaszarányok nem változtak az elmúlt évekhez képest. És továbbra is összefüggést mutat a kérdés a tájékozottsággal, azok a leginkább elkötelezettek a gyakorlati hulladékcsökkentés mellett, akik tájékozottnak tartják magukat a hulladékkezeléssel kapcsolatban. Utóbbi összefüggés valamelyest gyengült a korábbi kutatásaink eredményeihez képest.

Mennyire igaz Önre az, hogy erőfeszítéseket tesz, hogy csökkentsse az Ön által termelt háztartási hulladék mennyiségét?

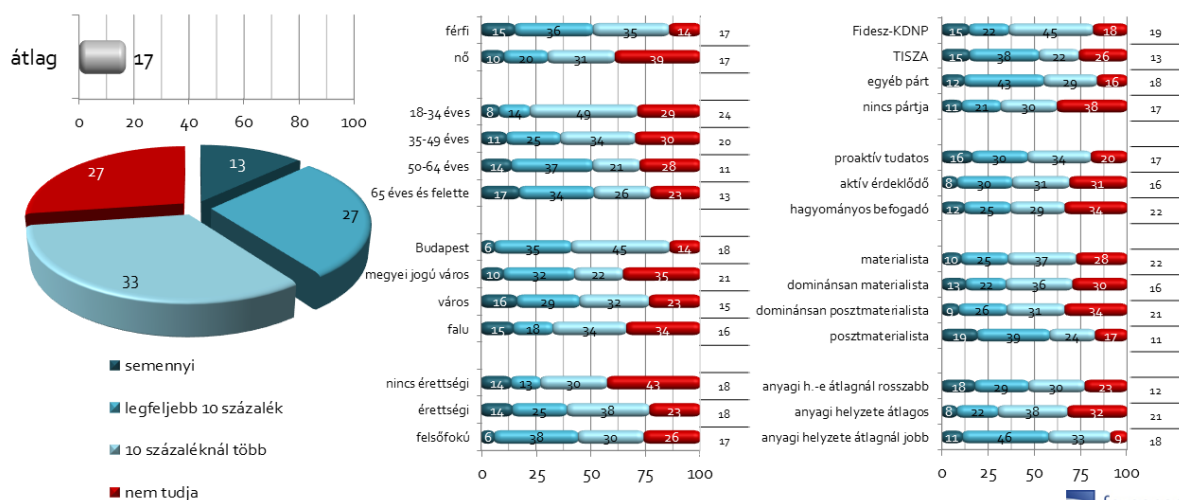

15. ábra Mennyire igaz Önre az, hogy erőfeszítéseket tesz, hogy csökkentsse a termelt háztartási hulladék mennyiségét?

A hulladékprobléma fontossága ellenére az emberek jelentős hányada úgy gondolja, hogy ő maga személyesen – legalábbis ami az ételmiszerrel illeti – nem járul hozzá lényegesen a hulladéktermeléshez. A teljes képhez hozzátartozik azonban, hogy a kérdezettek 27 százaléka nem tudta megmondani, hogy az általa vásárolt ételmiszerből mennyi hulladék keletkezik. 13 százalékuk úgy véli, hogy az általa vásárolt ételmiszerből semennyi hulladék sem lesz, további 27 százalékuk szerint pedig az általa vásárolt ételmiszernek legfeljebb tizede kerül a szemetesbe. A válaszadók közel fele kevesebb mint 20 százalékos arányt becsült. Ugyanakkor egy jelentős réteg, a kérdezettek harmada mondta, hogy az általa vásárolt ételmiszer több mint tizedéből lesz hulladék, 20 százaléknál is többet egynegyedük említett, így az átlagos

arány 17 százalék. Természetesen nem tudjuk, hogy a válaszok mennyiben fedik a valóságot, mindenesetre korábbi kutatások eredményei azt mutatják, hogy a normakövetéssel kapcsolatos válaszok gyakran a valóságnál pozitívabb képet festenek az egyéni viselkedésekről. Ez esetben a norma a takarékoság, a pazarlás kerülése, amely főként idősebbek körében él erősebben, amint azt például korábbi, vízfogyasztással kapcsolatos kutatásainkban láttuk. Lényegében ezt látjuk most is, hiszen a válaszokat jelentősen befolyásolja a kérdezettek életkora, azaz a 35 év alattiak – elmondásuk szerint – jóval több élelmiszerhulladékot termelnek (24 százalékos átlag), mint az idősebbek, különösen a 65 év felettek (13 százalékos átlag).

Meg tudná mondani, hogy az Önök által vásárolt élelmiszer hány százalékából lesz háztartási (kommunális) hulladék?

16. ábra Meg tudná mondani, hogy az Önök által vásárolt élelmiszer hány százalékából lesz kommunális hulladék?

A szelektív hulladékgyűjtés

A kérdezettek a kutatásban vizsgált 8-ból átlagosan 4,8 olyan hulladéktípust neveztek meg, amit elkülönítetten kezelnek. A válaszok azt tükrözik, hogy a szelektív hulladékgyűjtést nagyon fontosnak gondolják az emberek, hiszen a legkevesebb kérdezett által említett növényi hulladék esetében is minden második kérdezett azt mondta, hogy szelektíven gyűjti azt. A normakövetéssel kapcsolatos korábbi felvetés itt is érvényes, ugyanakkor feltehetőleg az említések gyakorisági sorrendjét nem befolyásolja, ha a válaszadók esetleg a ténylegesnél jobb képet festenek magukról válaszaikkal. Az azonban már korábbi kutatásunkból is kiderült, hogy

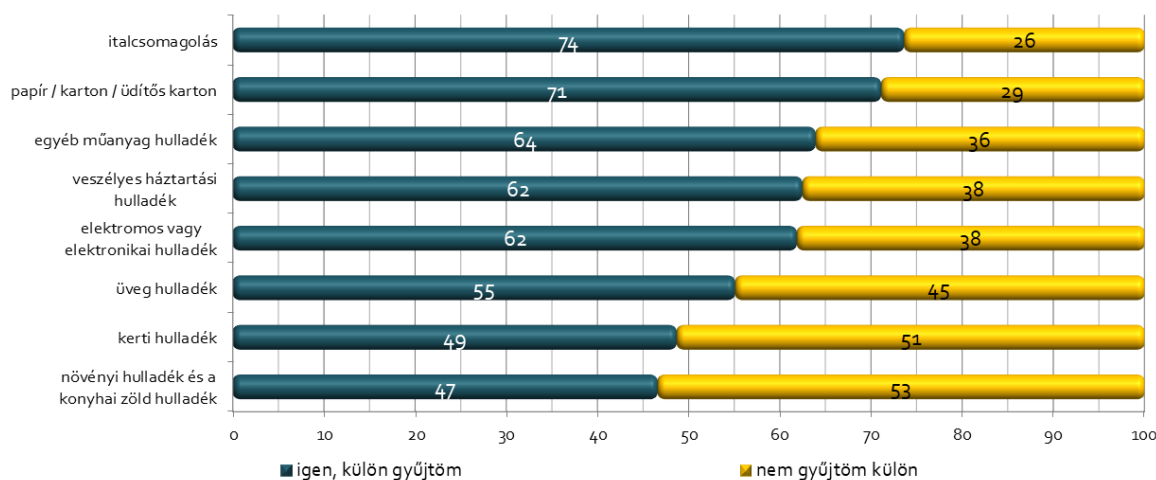
a műanyag-, illetve papírhulladékot nagyon sokan gyűjtik szelektíven. Az átlagosnál többféle hulladékot gyűjtene szelektíven a diplomások, illetve a szelektív gyűjtés iránti elkötelezettség nő az életkorral is. Korábbi kutatásainkhoz hasonlóan ezúttal is azt tapasztaltuk, hogy a 35 év alattiak körében minden hulladékfajta tekintetében alacsonyabbnak számít a szelektív hulladékgyűjtés iránti elkötelezettség.

		<i>szelektíven gyűjtött hulladéktípusok átlagos száma</i>
összes megkérdezett		4,8
<i>a hulladéktermelést tartja a legjelentősebb környezeti problémának</i>		<i>5,3</i>
nem	férfi	4,5
	nő	5,1
életkor	18-34 éves	4,4
	35-49 éves	4,8
	50-64 éves	5,0
	65 éves és felette	5,1
lakóhely	budapesti	5,1
	megyei jogú városban él	5,0
	városban él	4,6
	falun él	4,8
iskolai végzettség	nincs érettségije	5,0
	érettségizett	4,4
	diplomás	5,4
értékpreferencia ¹³	materialista	4,9
	dominánsan materialista	5,0
	dominánsan posztmaterialista	4,7
	posztmaterialista	5,0
milyen a családja anyagi helyzete	anyagi helyzete átlagnál rosszabb	5,1
	anyagi helyzete átlagos	4,6
	anyagi helyzete átlagnál jobb	5,4

1. táblázat A különböző hulladéktípusok közül mennyit válogatnak/gyűjtene külön? (válaszok átlagos darabszáma)

Az alábbi típusú hulladékok közül Ön melyeket válogatja/gyűjti külön?

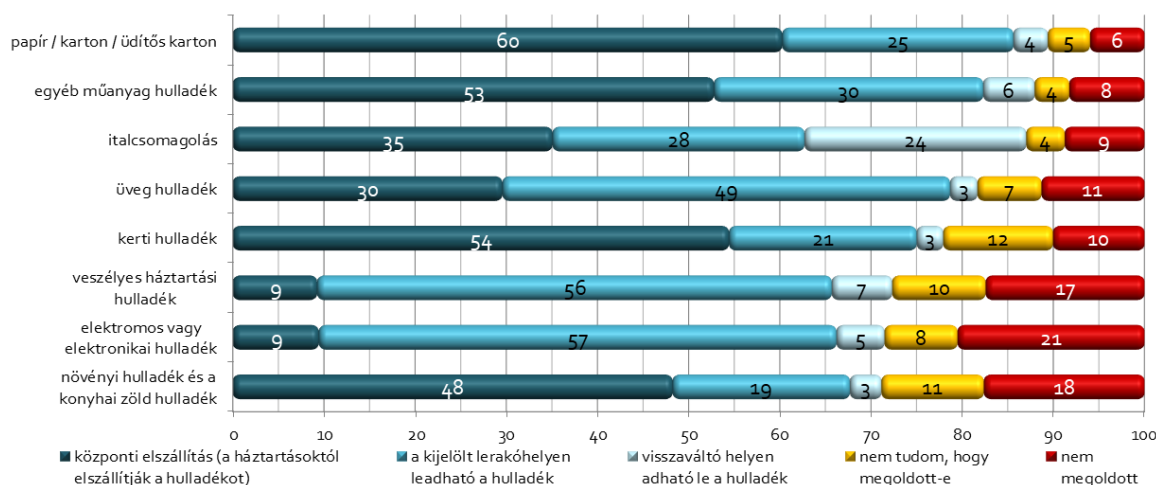
- azok körében, akik számára biztosított a központi elszállítás, lerakó- vagy visszaváltó helyen történő leadás lehetősége a településén -

17. ábra Az alábbi típusú hulladékok közül ön melyeket válogatja/gyűjti külön? (válaszok százalékban)

A legtöbb kérdezett úgy véli, hogy a papírhulladék esetében leginkább megoldott településén a hulladék központi elszállítása, ezen kívül a kerti hulladékot, illetve zöldhulladékot és az egyéb műanyag hulladékot említette a kérdezettek legalább fele.

Az alábbi típusú szelektíven gyűjthető hulladékok közül melyek esetében biztosított a központi elszállítás, lerakó- vagy visszaváltó helyen történő leadás lehetősége az Ön településén?

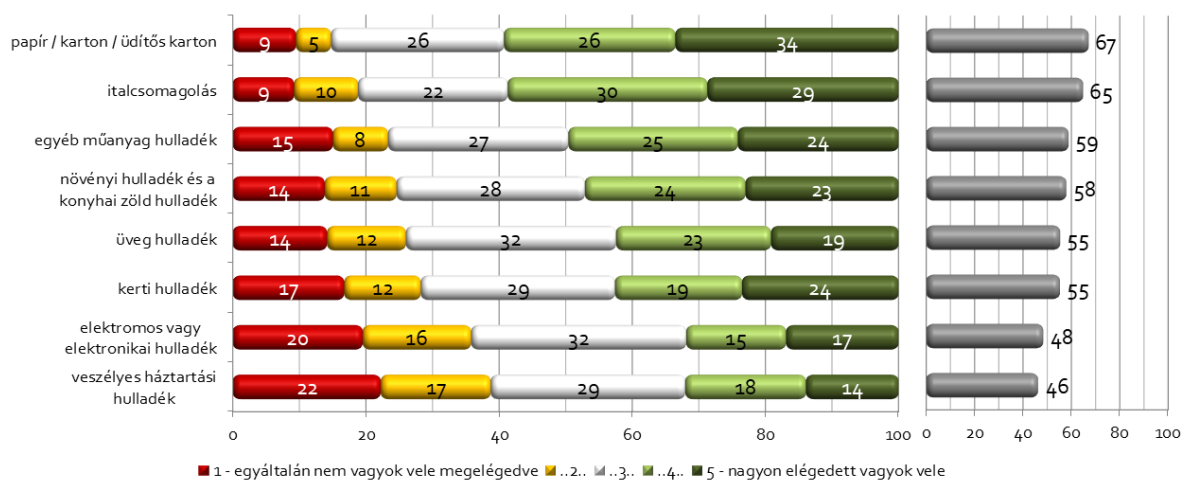

18. ábra Az alábbi típusú szelektíven gyűjthető hulladékok közül melyek esetében biztosított a központi elszállítás, lerakó- vagy visszaváltó helyen történő leadás lehetősége az ön településén (válaszok százalékban)

A veszélyes hulladék és az elektromos hulladék központi elszállítása a legkevésbé megoldott, ezeket többnyire kijelölt lerakóhelyre kell szállítani, de az üveg kapcsán is ezt mondták legtöbben. Három esetben – növényi hulladék, veszélyes háztartási hulladék, elektromos hulladék – a kérdezettek ötöde szerint a településen nem megoldott azok leadása. A veszélyes hulladék és az elektromos hulladék elszállításával a leginkább elégedetlenek a válaszadók (több mint harmaduk nincs ezzel megelégedve, 50 alatti indexpont).

A papírhulladék elszállításával és az italcsomagolás leadásával, visszaváltásának gyakorlatával a leginkább elégedettek a válaszadók, hattizedük inkább elégedett (67 és 65 indexpont). A fennmaradó négy szelektíven gyűjthető hulladéktípus elszállításával is inkább elégedettek a válaszadók (55-59 átlagindex), de itt már jobban megoszlanak a vélemények, harmaduk 3-ast adott, legalább négytizedük pedig elégedett. A harmadik helyen van az elégedettség rangsorban az egyéb műanyag, ezt követi a zöldhulladék, az üveg- és végül a kerti hulladék szállítása. Elsősorban a faluban élők értékelik gyengébbre az egyes hulladékok leadásának gyakorlatát, köztük a kerti hulladék elszállításának módját a legrosszabbra. A veszélyes hulladékleadás módjában viszont nincs kivétel, minden társadalmi csoport hasonlóan elégedetlen ezzel.

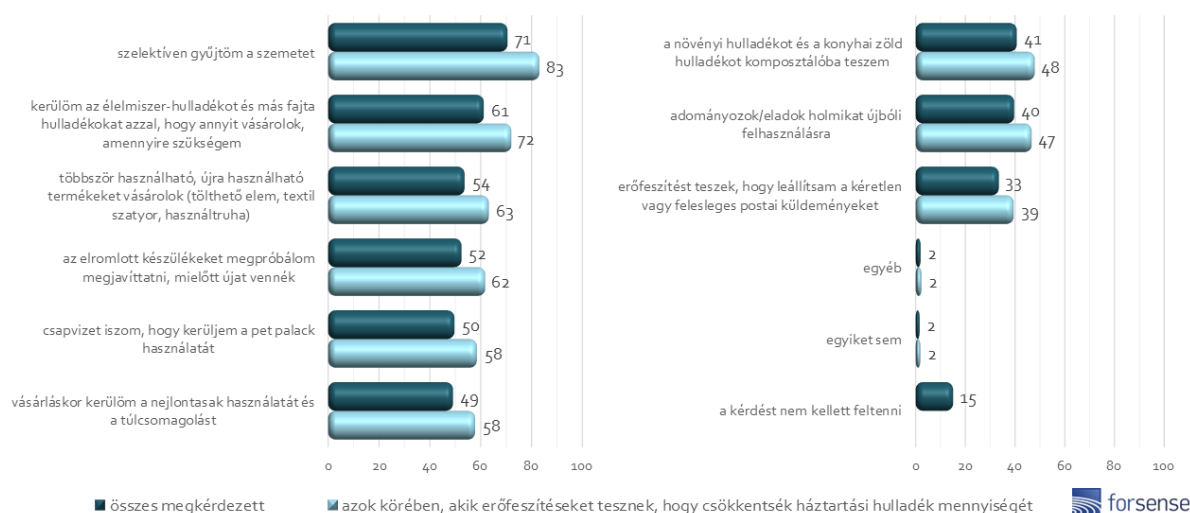
Mennyire elégedett az elszállítás, leadás, visszaváltás gyakorlatával az alábbi hulladéktípusok esetében?

19. ábra Mennyire elégedett az elszállítás, leadás, visszaváltás gyakorlatával az alábbi hulladéktípusok esetében? (válaszok százalékában)

A szelektív hulladékgyűjtés iránti elkötelezettséget jelzi, hogy a kérdezettek közel háromnegyede ezt alkalmazza azért, hogy csökkentse háztartási hulladékát. Az átlagnál magasabb arányban említették a szelektív hulladékgyűjtést a budapestiek, a 35 év alattiak, a diplomások és a jobb anyagi helyzetűek. A hulladékpiramis legfelső szintjét, vagyis a hulladéktermelés megelőzését, szintén fontosnak tartja a kérdezettek jelentős része, 61 százalékuk igyekszik csak annyit vásárolni, amennyire valóban szüksége van. További négy opcióval kapcsolatban a kérdezettek több mint fele állította, hogy alkalmazza azért, hogy csökkentse hulladéktermelését. Többször használható terméket vásárolnak, az elromlott készüléket megjavíttatják, csapvizet isznak a palackos helyett, és kerülnek a nejlonzacsókát vásárláskor. A komposztálás és holmik adományozása, illetve eladása pedig 40 százalékra jellemző. Minden egyes hulladékcsökkentési gyakorlat jellemzőbb azok körében, akik azt mondták, hogy erőfeszítéseket tesznek arra, hogy csökkentsék a háztartási hulladék mennyiségét.

Az alábbi intézkedések közül melyeket alkalmazza azért, hogy csökkentse az Ön által termelt háztartási hulladékot?

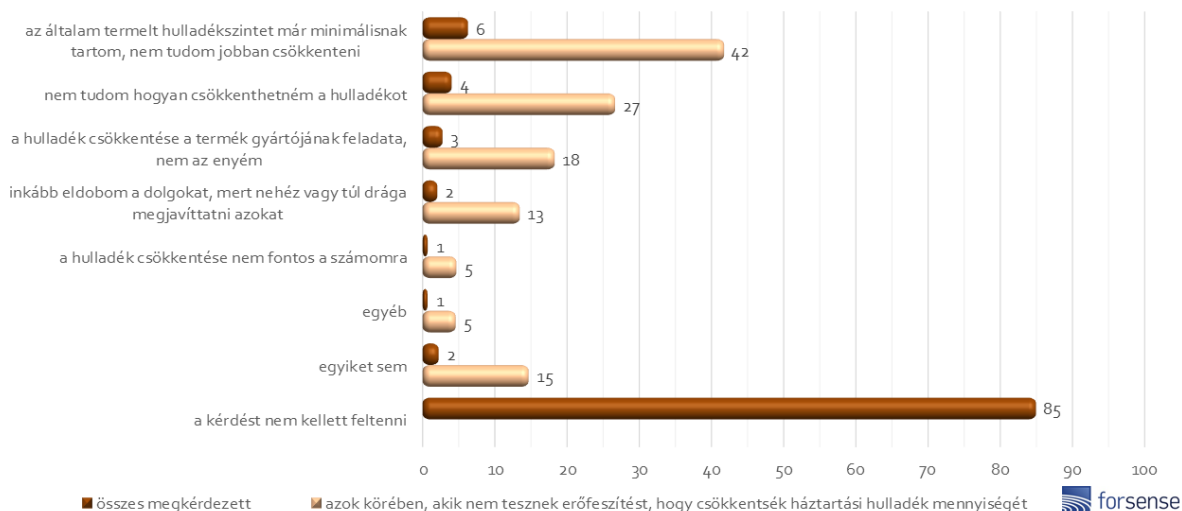

20. ábra Az alábbi intézkedések közül melyeket alkalmazza azért, hogy csökkentse az Ön által termelt háztartási hulladékot? (válaszok százalékban)

Akik azt a választ adták, hogy nem próbálják csökkenteni az általuk termelt háztartási hulladékot, egy további kérdésben ennek okát is megmondhatták. A kérdésre adott válaszok többsége az volt, hogy a válaszadók úgy gondolják, hogy az általuk termelt hulladék szintje már minimális, amit nem tudnak tovább csökkenteni, illetve a második leggyakoribb válasz az

volt, hogy nem tudják hogyan csökkenthetnék tovább. Voltak, akik úgy vélték, hogy a termék gyártójának feladata, hogy csökkentse a hulladékot, vagy egyenesen úgy érzik, hogy nem fontos számukra a hulladék csökkentése. Azok körében, akik nem tesznek erőfeszítést arra, hogy csökkentsék a termelt hulladékot, jóval nagyobb mértékben voltak megfigyelhetők ezek a válaszok.

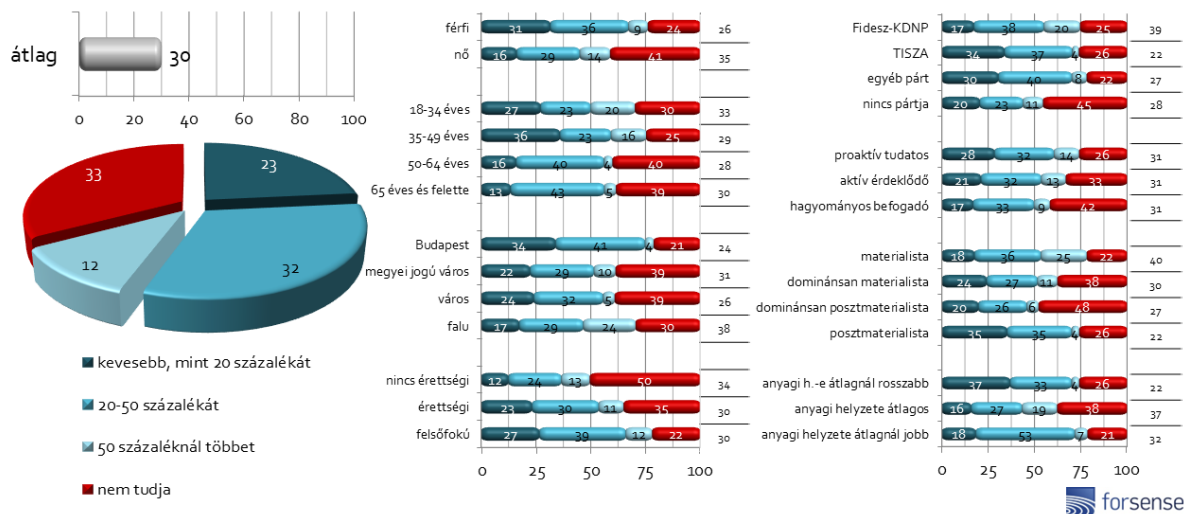
Mik a fő okai annak, hogy nem próbálja csökkenteni az Ön által termelt háztartási hulladék mennyiségét? Mit mondana ...

21. ábra Mi az oka, hogy nem próbálja meg csökkenteni a háztartási hulladék mennyiségét? (válaszok százalékban)

A kérdezettek többsége úgy véli, hogy Magyarországon a háztartásokban keletkezett hulladéknak egy jelentős részét újrahasznosítják. Összességében a kérdezettek tudása megközelítően pontos, a válaszok átlaga 30 százalék volt, ami 3-5 százalékkal marad el az elmúlt évek valódi értékétől. Ugyanakkor a válaszok erősen szóródnak, negyedük szerint az újrahasznosítási arány a 20 százalékot sem éri el, a kérdezettek harmada pedig nem is vállalkozott becslésre. 50 százalék feletti értéket a kérdezettek 12 százaléka említett. Az értéket leginkább hajlamosak alul becsülni a fővárosiak, diplomások, a 35-49 évesek, a posztmaterialisták és a magukat rosszabb anyagi helyzetűnek tartók. A falun élők, "materialista értékeket vallók", illetve a fiatalok és a nők átlaga viszont meghaladta a valós 30 százalékot.

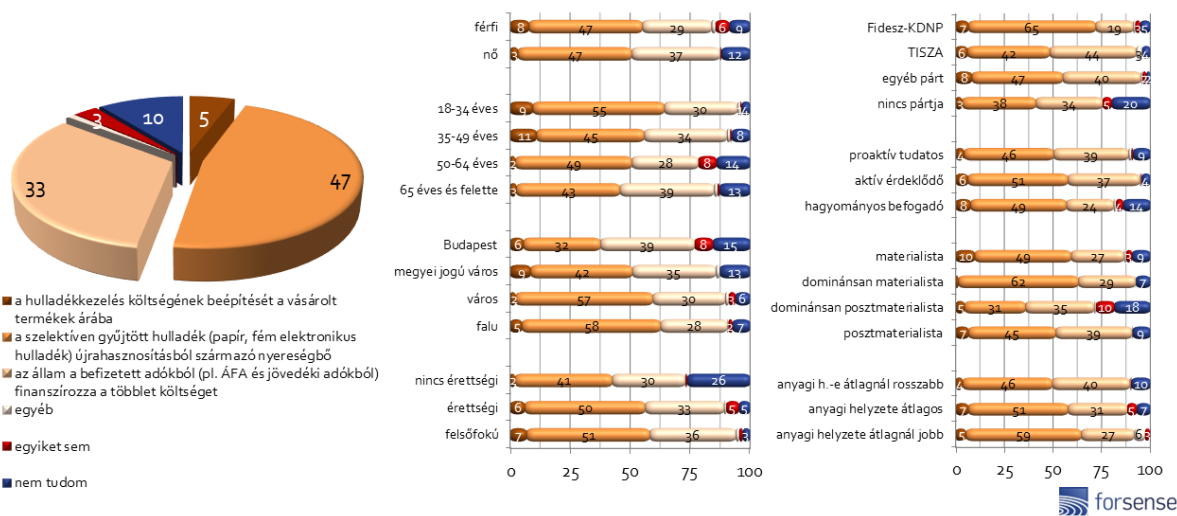
Mit gondol, a háztartásokban keletkező hulladék hány százalékát komposztálják, vagy hasznosítják újra Magyarországon?

22. ábra Mit gondol a háztartásokban keletkező hulladék hány százalékát komposztálják, vagy hasznosítják újra Magyarországon? (válaszok százalékban)

A háztartási hulladék környezeti szempontból fenntarthatóbb, szelektív kezelésének többletköltsége van. A kérdőívben felsorolt megoldások közül a legtöbben, a válaszolók közel fele, a többletköltségek finanszírozását a szelektíven gyűjtött hulladék (papír, fém, elektronikus hulladék) újrahasznosításból származó nyereségből fedezné. A második legnépszerűbb opció, egyharmados választási aránnyal az, hogy az állam a befizetett adókból (pl. ÁFA és jövedéki adókból) finanszírozza a többletköltséget, és mindössze a válaszadók 5 százaléka vélekedik úgy, hogy a hulladékkezelés költségét építsék be a vásárolt termékek árába, úgy ahogy most az italos palackvisszaváltásnál megvalósul. A többletköltségek finanszírozásával kapcsolatos kérdésre 10 százalék nem tudott válaszolni, 3 százalék egyik felsorolt opciót sem tartja jónak, 1 százalék pedig más választ említett.

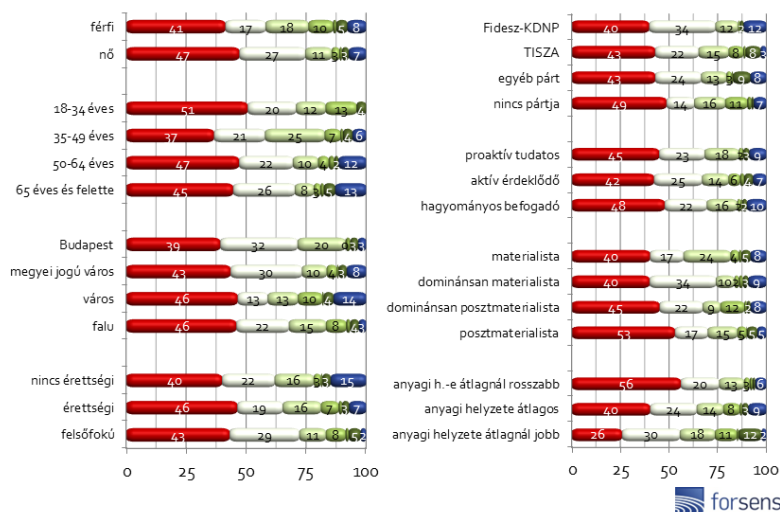
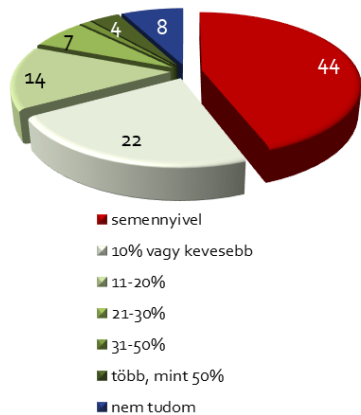
A háztartási hulladék környezeti szempontból fenntarthatóbb, szelektív kezelésének többletköltsége van. A felsoroltak közül melyiket tartja a legjobb megoldásnak a többletköltségek finanszírozásához?

23. ábra Melyik megoldás a legjobb a fenntarthatóság többletköltségének finanszírozására? (válaszok százalékban)

Arra a kérdésre, hogy mennyivel lenne hajlandóbb többet fizetni a háztartási hulladéka kezelésére, ha biztos lenne abban, hogy a többletkiadást arra fordítják, hogy környezeti szempontból az fenntarthatóbb legyen, a válaszadók fele azt mondta, hogy nem lenne hajlandó, vagy nem tudta megmondani. A válaszadók valamivel kevesebb, mint fele tehát hajlandó lenne többet költeni a hulladékkezelésért, ha tudja, hogy ettől fenntarthatóbbá válik. Maximum 10 százalékos emelkedést az egyötödük vállalna be, 11-20 százalékot kevesebb, mint hetedük, 21-30 százalékot pedig 7 százalék és ennél is nagyobb többletköltség fizetésére 5 százalék lenne hajlandó. A leginkább érzékeny rétegek (akik az átlagnál magasabb arányban nem hajlandók többet költeni) a fiatalok, a kistelepüléseken élők, a nők, illetve az átlagnál rosszabb anyagi helyzetben élők, továbbá a “posztmaterialista” értékpreferenciájúak.

Mennyivel lenne hajlandóbb többet fizetni a háztartási hulladék kezelésére, ha biztos lenne abban, hogy a többletkiadást arra fordítják, hogy környezeti szempontból ez fenntarthatóbb legyen?

24. ábra Mennyivel lenne hajlandó többet fizetni a háztartási hulladék kezelésére, hogy fenntarthatóbb legyen? (válaszok százalékában)